

«Cun malempernaivladads èsi adina da quintar»

Forum mundial d'economia 2017

DA GION NUTEGN STGIER / ANR

■ **Polizia ed armada èn prontas per lur servetsch da segirtad tar il Forum mundial d'economia FEM che cumenza oz a Tavau. Las controllas vegnan augmentadas er senza avair indizis concrets sin attatgas explosivas e terroristicas.** Dapi il 1971 stat Tavau il mais da schaner en il center da la politica internaziunala cun avair lieu il Forum mundial d'economia. Dad oz fin venderdi proxim tschertgan numerus schefs da stadis, rotschas da ministers, persunalitads da l'economia, da la scienza e da la cultura soluziuns per meglierar noss mund. Tranter la blera prominenzia politica sa chattan er var 100 uschenumnads «VIP's» che han il dretg d'in schurmetg personal. Tranter auter segna la polizia chantunala er per la segirezza persunala da *John Kerry*, il minister per l'exteriur dals Stadis Unids da l'America e lura cunzunt er per la segirtad da *Xi Jinping*, il president da la China. Polizia ed armada segnan dentant er per la segirtad da tut ils auters 3000 participants dal Forum mundial d'economia ed er per la populaziun da Tavau.

Pronts da reagir en in culp

Walter Schlegel, il cumandant da la polizia chantunala, discorra bain d'in privel pli aut tar la 47avla ediziun dal Forum mundial d'economia che tar las davosas ediziuns. «Gia suenter las attatgas explosivas e terroristicas a Berlin avain nus reagì cun intginas mesiras da segirezza en vista al Forum mundial d'economia», ha ditg Schlegel. El ha er ditg che ac-

Walter Schlegel (a san.), il cumandant da la polizia chantunala, e divisiunari Jean-Marc Halter han infurmà ier ils meds da massa e confermà che la polizia e l'armada sajan prontas per la segirezza durant ils dis dal Forum mundial d'economia.

FOTO G. N. STGIER

tualmain sa preschentia la situaziun ruassaivla er cun betg exister indizis concrets d'attatgas terroristicas. Cun malempernaivladads saja dentant adina da quintar. En cas d'urgenza sajan polizia ed armada prontas da reagir er grazia al rinforz d'intgins tschients policists da l'entira Svizra. A Tavau, dentant er sin las staziuns pli grondas ed er sin via sajan la preschientscha e la controlla da la

polizia gia dapi intgins dis pli rigurusas e quai saja cunzunt er durant ils dis dal Forum mundial d'economia il cas.

Involgadas èn er las naziuns vischinas

Schlegel ha ditg che la polizia chantunala collavuria ferm cun tut ils servetschs da segirtad da la Svizra, lura er cun quels da las naziuns vischinas e cun ils impur-

tants servetschs da segirezza da l'entir mund. «Las forzas da segirtad da l'exteriur han però nagina influenza directa sin nossa lavur, d'ademplier sajan be intginas obligaziuns», ha menziunà il schef principal per la segirezza tar il FEM. La pli gronda sfida per la polizia saja cunzunt da porscher als uschenumnads «VIP's» la segirezza duaivla. Quai sajan ils schefs da stadis e da regenzas e

las persunas da chasas roialas. A Tavau existan durant il Forum mundial d'economia quatter zonas cun ina segirtad superiura. Quai èn il center da congress ed intgins hotels da luxus. Controllads vegnan ils automobilists e lur passagiers sin via en direzziun Tavau e quai da la vart dal Partenz sco er da la vat da la Val Alvra.

46 km elements da saiv

Sustegnida vegn la polizia ferm da l'armada svizra cun ina truppa da 4500 schuldads e da quels èn 93% betg schuldads da professiun. Sco ch'il divisiunari e cumandat dal servetsch da militar *Jean-Marc Halter* ha ditg sajain var 3000 umens adina en funcziun durant ils dis dal Forum mundial d'economia. L'obligaziun principala da l'armada saja cunzunt da controllar il spazi da sgular enturn Tavau (46 km), il traffic aviatic e lura er da sgular cun helicopters las persunalitads internaziunals da Turitg ubain da Dübendorf a Tavau. Fin a Turitg e Dübendorf vegnan las persunas prominentas cun lur agens jets privats. In ulteriur pensum da l'armada è er il schurmetg da numerus objects a Tavau ed il schurmetg da persunas. 46 km elements da saiv èn vegnids montads, sin via èn durant il FEM 464 camiuns/Duro e 905 autos u bus pitschens. Per la signalizaziun e per las numerusas barricadas dovra il militar 1250 tgeiels da traffic. En funcziun vegnan er 620 glichs pli fermas. Da la partida a Tavau èn er var 20 schuldads cun lur chauns, els ch'èn vairs spezialists ed han in nas fin sch'i va per meds explosivs.

Per la cumposiziun

Cumponists grischuns ein s'inscuntrai per l'emprema gada

DAD AUGUSTIN BEELE / ANR

■ **Igl ei stau ina sentupada lucca ellas localitads dalla scola da musica a Cuera. Envidau a quella haveva Peter Appenzeller. El e ses collegas cumponists ch'ei in per ordinari al clavazin e scrivnan notas han analisau la situaziun momentana. Els han ina posiziun da clav e vulan garantir ch'ei vegni scret musica era egl avegnir.** Gia dalla biala entschatta ei *Peter Appenzeller* sepestgissaus. El hagi buca contonschiu tuttas persunas. Igl invit ch'igl iniziand ha tar mess la fin da november en circulaziun ha denton fatg effect. Ils cumponists grischuns ein s'entupai per l'emprema gada ad ina sesida communabla. Els che vivan el Grischun ni ordeifer ein buc organisai en fuorma d'in gruppa ni uniuin. Cumponists lavuran persuls, els han buc ina lobby ed era buc in sindicat che batta per lur interess. Aschia ha igl iniziand dalla scuntrada stuiu improvisar. El ha buca saviu envidar la glied tenor ina fixa gliesta d'adressas. La sentupada che ha giu liug sonda a Cuera savess denton esser igl impuls ch'ei detti ina tala.

Dieta dat in signal

Enteifer ils chors grischuns han ils cumponists ina posiziun da clav: Senza lur prestaziuns datti neginas canzuns. Entochen oz maunca ina uniuin dils cumponists. En quei senn ha la dieta da sonda vargada dau in signal. Cumponists scrivnan ovras e partituras, tgi sacral e tgi profan, tgi sin empustaziun, tgi sin inspiraziun. Da principi contribueschan tuts al svilup dil cant e dils chors. Mirau anavos ei la prestaziun d'in Hans Erni (1868–1961) ni d'in Gion Antoni Derungs (1935–2012) exemplarica. Els han mess a disposiziun litteratura nova, originala ed autentica. Il stil da lur cumposiziuns

La gruppa ch'ei s'entupada sonda vargada ella scola da musica a Cuera. Finamira eis ei da promover la lavur da cumponer per chors da tut gener.

FOTO A. BEELE

sedistingua, els han schaffiu musica da differenter gener e temps. In ha cumponiu per quei ch'ei existeva aunc buca litteratura pil cant romontsch. L'auter ei nashius cul talent, ha cumponiu sco buc in auter. Omisus, Erni sco Derungs, ein persunalitads che han influenzau generaziuns. Buca d'emblidar Tumasch Dolf, Robert Cantieni, ed aunc auters.

Era las proximas generaziuns dueien saver prosperar semegliontamein. Per ch'il bien svilup cuntinueschi tonschan cumposiziuns d'antruras e popularas buca. Per tgi ch'els cumponists scrivnan, per affons, chors virils, chors mischedai, cun ni senza instruments, ei d'impurtonza. Medemamein sto la qualitat dil text

constar, autruisa sa la buna musica buca nescher. Ina cumposiziun sebase sin in text ch'enzatgi ha schaffiu. Exempels d'ina collaboraziun fritgeivla ed inspironta ein Gion Antoni Derungs e Gion Deplazes, Tumasch Dolf e Gian Fontana.

Giuvens enqueran la sfida

Il bien svilup duei perinagada cuntinuar era viaden el 21avel tschentener. Adina cantar mo las canzuns isadas plai a liunga vesta buc alla generaziun giuvna. «Canzuns tradiziunals ei super, denton buca mo da quellas», gin ils giuvs. Els enquerien la sfida, giavischien in cuntrast, musica moderna fascineschi els, ha *Clau Scherrer* saviu da dir.

Peter Appenzeller ha menziunau in tozzel da persunas che han buca saviu esser presentas alla dieta pervia dalla neiv, grippa ni auters motifs. Ei setracta da cumponistas e cumponists che beneventan ina dieta da cumponists. Ei seigi bien che zatgei sereghegli en quella caussa, ei stau il meini general en caussa. Ch'els vulan contribuir ch'il cant da chors vivi e survivi han ils cumponists activs manifestau alla dieta. Denter els era dus «doyens», *Carli Scherrer* e *Gion Balzer Casanova*. L'emprema sentupada ei stada dedicata ad in «tour d'horizon». Mintgin ei s'exprimius el rudi co el vesa la situaziun. Biars pareris ein serepeti. Per exempel ch'ei regi ella scola ina dispro-

porziun denter sport e musica. Ins ignoreschi la schanza ch'il cant havevsi aunc oz en scola e famiglia. Las pusseivladads multimedialas ed il consum d'informaziuns hagian scatschau igl elementar.

Cumponer pil festival 2019

Ils cumponists grischuns han denton buca mo viu il negativ. La survesta ei fatga, ussa sa la visiun seformar. Che l'emprema sentupada dils cumponists grischuns ei gartegiada s'empo l'uniuin «La chanzun romantscha». L'entschatta october digl onn vargau havevan ils iniziands *Clau Scherrer*, *Giusep Giuanin Decurtins* e *Flavia Walder* fundau quella cuagl intent da promover la musica romontscha, en special la chanzun romontscha. L'uniuin ei vidlunder d'organisar in festival dalla chanzun romontscha. Quel duei haver liug dils 15 tochen ils 17 da mars 2019. Aposta per quel vul l'uniuin scriver ora ina concurrenza da cumposiziuns. Finamira seigi da presentar las ovras en dus onns al festival, ha il president *Clau Scherrer* declarau.

Pil festival vulan ins animar ils cumponists da scriver ovras novas. En atgna caussa vulan lezs s'entupar regularmeim, brattar experientschas, tgir il contact, schaffir ina plattafuorma. Ils cumponists grischuns vulan restar allerts. Era sesprovan els d'animar glied giuvna. Alla sentupada dalla sonda han ins udiu ch'ei detti glied che vegli cumponer, che hagi denton retenientschas. Alla proxima sentupada ch'ei fixada sin sonda, ils 29 d'avrel, puspei ella scola da musica a Cuera, vegnan probabel aunc dapli persunas a separticipar. Singulas persunas giuvnas ein dil reminent stadas presentas a quell'emprema sentupada. El futur dueien ellas e tuts cumponists retscheiver impuls per luvrar e furnir material creativ pils chors.